Dosarul nr. 4-3057/2024
4-24141845-12-4-11122024

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

26 noiembrie 2025 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău, sediul Buiucani
Instanţa compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Lilia Lupaşco
Grefier Cătălina Sîrbu, Ariana Cernei
Cu participarea:
Agentului constatator Ion Ţîra
În lipsa:
Contravenientului Iurie Surila

examinând în şedinţă de judecată publică, la sediul instanţei, în limba de stat, cauza contravenţională intentată în baza procesului-verbal cu privire la contravenţie nr. 000031 din 09.12.2024, încheiat de către directorul Agenţiei de Inspectare şi Restaurare a Monumentelor, Ţîra Ion în privinţa cet. Surila Iurie ***** în baza art. 74 alin. (1) Cod contravenţional, instanţa de judecată

c o n s t a t ă:

La data de 11 decembrie 2024, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, cauza contravenţională în privinţa cet. Surila Iurie ***** învinuită în comiterea contravenţiei prevăzute de art. 74 alin. (1) din Codul contravenţional, a fost repartizată în mod aleatoriu judecătorului Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani, Lilia Lupaşco.

Potrivit procesului-verbal cu privire la contravenţie nr. 000031 din 09.12.2024, încheiat de către directorul Agenţiei de Inspectare şi Restaurare a Monumentelor, Ţîra Ion, cet. Surila Iurie ***** se învinuieşte în săvârşirea contravenţiei prevăzute de art. 74 alin. (1) din Codul contravenţional, fiind reţinut în sarcina acestuia că, a încălcat regimul de protecţie şi folosire a bunurilor de patrimoniu cultural, acţiune exprimată prin efectuarea unor lucrări de schimbare a geamurilor şi mărirea golurilor de ferestre prin demolarea pereţilor de bază, la imobilul amplasat pe s*****, care este introdus pe lista bunurilor imobile parte a fondului arhitectural din mun. Chişinău, propus pentru atribuirea statului de monument istoric de categorie naţională, avid statut de protecţie conform prevederilor art. 19 al Legii 1530 din 22.06.1993, privind ocrotirea monumentelor. Totodată, fiind parte componentă a monumentului protejat de stat, înregistrat cu nr. 308 în Registrul monumentelor R. Moldova ocrotite de stat, aprobat prin HP R. Moldova nr. 1531-XII din 22.06.1993.

Potrivit Deciziei agentului constatator, cauza contravenţională a fost remisă instanţei de judecată ca fiind autoritatea competentă să o soluţioneze în temeiul art. 395 Cod contravenţional.

În şedinţa de judecată, agentul constatator din cadrul Agenţiei de Inspectare şi Restaurare a Monumentelor, Ţîra Ion a explicat că, în urma inspectării pe *****, au fost depistate intervenţii la geamuri şi anume mărimea geamurilor în cele vechi şi schimbare de lemn în termopan, în urma efectuării inspecţiei date sa constat că bunul imobil, apartamentul nr. 8, 9, 10 aparţin lui Surila Iurie. La solicitarea de a oferi careva explicaţii dacă deţine careva acte permisive şi anume certificat urbanistic pentru proiectare, schiţa de proiect şi proiectul de execuţie care sunt examinate de către CNMI din doua faze urmare a avizului pozitiv sunt aprobate de către Ministerul Culturii pentru obţinerea autorizaţiei de construire acesta stand la baza intervenţiilor demarate mai sus. Surila Iurie a răspuns că nu are acte permisive şi deoarece imobilul îi aparţine în totalmente nu crede că necesita de obţinerea acestora. Ca procedura la data de 18.10.2024 i-a întocmit o citaţie pe loc ca să se prezinte la Agenţia Monumente pentru data de 24.10.2024, orele 09:00, acesta a refuzat de a primi citaţie, fiind scrisa de către directorul agenţiei Ghenadie Pîrcălab nefiind careva martori, a refuzat personal primirea acestora. Ulterior fiind remis ala 31.10 prin scrisoare recomandata la orele 10:00 pentru a se prezentat acesta a refuzat sa ridice citaţia, iar ulterior în instanţa de judecata fiind cauza în examinarea persona i-a înmânat citaţia. Pentru demararea actelor care prevăd necesitatea procedurii de eliberarea actelor permisie pentru monumente, Legea nr. 434 din 2023 la art. 150 alin. (1) lit. b) incisiv şi alin. (4) lit. d) şi art. 16 alin. (2) din Legea 1530.

În şedinţa de judecată, făptuitorul Surila Iurie *****, fiind citat legal despre data şi ora şedinţei de judecată fapt confirmat prin recipisa anexată la dosar (f.d. 45), nu s-a prezentat şi nici nu a comunicat motivele neprezenţei sale, fapt pentru care în conformitate cu prevederile art. 455 alin. (3) Cod Contravenţional al RM, instanţa a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Audiind opinia participanţilor la proces, examinând în cumul totalitatea probelor, instanţa de judecată, conchide că în acţiunile cet. Surila Iurie **, conform principiului „dincolo de orice dubiu rezonabil" s-au constatat semnele constitutive ale contravenţiei prevăzute de art. 74 alin. (1) din Codul contravenţional.***

În conformitate cu art. 425 alin.(1) şi (3) din Codul citat, probele reprezintă elemente de fapt, dobândite în modul stabilit de cod, care servesc la constatarea existenţei sau a inexistenţei contravenţiei, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăţiei şi la cunoaşterea altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a cauzei. Aprecierea probelor se face de către persoana competentă să soluţioneze cauza contravenţională, potrivit convingerii sale pe care şi-a format-o atunci când a cercetat toate probele administrate în raport cu circumstanţele constatate ale cauzei şi în baza legii.

De asemenea, în sensul art. 425 alin. (5) din Codul contravenţional, sunt admisibile probele pertinente, concludente şi utile, administrate în conformitate cu prevederile codului.

În conformitate cu art. 8 alin. (2) din Codul contravenţional, este supusă răspunderii contravenţionale numai persoana care a săvârşit cu intenţie sau din imprudenţă o faptă prevăzută de legea contravenţională.

În conformitate cu art. 10 din Codul contravenţional, constituie contravenţie fapta – acţiunea sau inacţiunea – ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decât infracţiunea, săvârşită cu vinovăţie, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod şi este pasibilă de sancţiune contravenţională.

Conform art. 440 alin. (1) din Codul contravenţional, constatarea faptei contravenţionale înseamnă activitatea, desfăşurată de agentul constatator, de colectare şi de administrare a probelor privind existenţa contravenţiei, de încheiere a procesului-verbal cu privire la contravenţie, de aplicare a sancţiunii contravenţionale sau de trimitere, după caz, a dosarului în instanţa de judecată sau în alt organ spre soluţionare.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul contravenţional, procesul-verbal cu privire la contravenţie este un act prin care se individualizează fapta ilicită şi se identifică făptuitorul. Procesul-verbal se încheie de agentul constatator pe baza constatărilor personale şi a probelor acumulate, în prezenţa făptuitorului sau în absenţa lui.

Instanţa menţionează că, sarcina probei în procedura contravenţională desfăşurată în faţa instanţei de judecată îi revine, în primul rând, organului constatator şi, în condiţiile în care acesta face dovada vinovăţiei, contravenientul urmează să-şi probeze nevinovăţia.

Această concluzie se desprinde din jurisprudenţa CEDO, în interpretarea art. 6, paragraful 2 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale *(Convenţia şi jurisprudenţa Curţii fac parte din dreptul intern, în conformitate cu dispoziţiile art. 11, alin. 2 şi art. 20 din Constituţia României*), în care s-a arătat că, şi în materie contravenţională, sarcina probei săvârşirii faptei aparţine acuzării (*cauza Anghel contra României, hotărârea C.E.D.O. din 4 oct. 2007, cauza N contra R, decizia C.E.D.O. referitoare la admisibilitate din 18 noi. 2008*). Astfel, obligaţia dovedirii vinovăţiei aparţine acuzării, iar îndoiala îi profită celui acuzat (***in dubio pro reo).***

Astfel, pentru respectarea garanţiilor menţionate, instanţa de judecată *apriori* va verifica legalitatea şi temeinicia procesului - verbal cu privire la contravenţie nr. 000031 din 09.12.2024.

Verificând aspectul de legalitate a procesului - verbal, instanţa de judecată reţine că, a fost întocmit cu respectarea tuturor prescripţiilor legale de fond şi de formă, pentru încheierea sa valabilă, în scopul producerii efectelor juridice, pentru care a fost întocmit.

Or, respectarea exigenţelor legale prevăzute la art. 443 al Codului contravenţional sunt impuse agentului constatator la întocmirea procesului - verbal cu privire la contravenţie prin prisma art. 445 al Codului contravenţional.

În ce priveşte constatarea existenţei faptei contravenţionale, în urma studiului materialelor cauzei contravenţionale, instanţa de judecată găseşte fondate concluziile agentului constatator aferent vinovăţiei cet. Surila Iurie *****.

Potrivit art. 1 al Legii privind ocrotirea monumentelor în sensul prezentei legi, monumente sunt orice bunuri imobile de patrimoniu cultural (în continuare – *monumente*), care reprezintă mărturii ale evoluţiei civilizaţiilor de pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi ale dezvoltării spirituale, politice, economice şi sociale a acesteia, şi care sunt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (în continuare – *Registrul monumentelor*) şi în registrele monumentelor de importanţă locală.

Art. 2 alin. (1) din aceeaşi lege, stabileşte că, în categoria monumente singulare se includ edificiile, construcţiile sau structurile care reprezintă diverse programe funcţionale (de apărare, rezidenţiale, eclesiastice, sociale, administrative, comerciale, ştiinţifice, educaţionale, industriale şi tehnice), structurile de arhitectură rurală, de interes istoric sau etno-antropologic, istorico-memorialistice, precum şi cele care reprezintă lucrări artistice şi funerare.

Art. 5 al Legii privind protecţia monumentelor defineşte noţiunea de *intervenţie* ca totalitate a lucrărilor operate asupra monumentului sau a zonei lui de protecţie: reparaţie, conservare, restaurare, reabilitare, sistematizare, amenajare, cercetare arheologică, precum şi regenerare a mediului istorico-arhitectural.

Art. 13 al Legii menţionate statuează că, în vederea menţinerii autenticităţi şi a integrităţii monumentelor, deţinătorii lor, cu orice titlu juridic, sunt obligaţi să ia măsuri ce asigură protecţia şi paza monumentelor, să avizeze la autoritatea competentă documentaţiile de proiect de intervenţie la monumente, să nu admită demolarea, mutilarea, deteriorarea, neîntreţinerea sau abandonarea acestora.

Potrivit procesului-verbal cu privire la contravenţie nr. 000031 din 09.12.2024, încheiat de către directorul Agenţiei de Inspectare şi Restaurare a Monumentelor, Ţîra Ion, cet. Surila Iurie ***** se învinuieşte în săvârşirea contravenţiei prevăzute de art. 74 alin. (1) din Codul contravenţional, fiind reţinut în sarcina acesteia că, a încălcat regimul de protecţie şi folosire a bunurilor de patrimoniu cultural, acţiune exprimată prin efectuarea unor lucrări de schimbare a geamurilor şi mărirea golurilor de ferestre prin demolarea pereţilor de bază, la imobilul amplasat pe s*****, care este introdus pe lista bunurilor imobile parte a fondului arhitectural din mun. Chişinău, propus pentru atribuirea statului de monument istoric de categorie naţională, avid statut de protecţie conform prevederilor art. 19 al Legii 1530 din 22.06.1993, privind ocrotirea monumentelor. Totodată, fiind parte componentă a monumentului protejat de stat, înregistrat cu nr. 308 în Registrul monumentelor R. Moldova ocrotite de stat, aprobat prin HP R. Moldova nr. 1531-XII din 22.06.1993 (f.d. 4).

Contravenţia prevăzută de art. 74 alin. (1) Cod contravenţional, prevede sancţiune contravenţională pentru încălcarea regimului de protecţie şi de folosire a bunurilor de patrimoniu cultural, a patrimoniului arheologic sau a monumentelor de for public se sancţionează cu amendă de la 350 la 500 de unităţi convenţionale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 1000 la 1500 de unităţi convenţionale aplicată persoanei cu funcţie de răspundere, cu amendă de la 1000 la 1500 de unităţi convenţionale aplicată persoanei juridice.

Astfel, efectuarea oricăror intervenţii asupra monumentelor fără acordul organelor abilitate este interzisă. Surila Iurie ***** era obligată să respecte prevederile imperative impuse de art. 13 din Legea privind protecţia monumentelor şi să obţină aprobările legale, iar neîndeplinirea acestor obligaţiuni duce la răspunderea contravenţională în temeiul art. 74 alin. (1) Cod contravenţional.

În susţinerea învinuirii aduse agentul constatator a prezentat următoarele probe:

- raportul din 22.10.2024 (f.d. 5);
- rapoarte de prelungire a termenului (f.d. 6, 7, 8, 9);
- procesul-verbal de constatare nr. 41 din 22.10.2024 emis de Agenţia de Inspectare şi Restaurare a Monumentelor, la 22.10.2024, a fost înregistrat raportul de autosesizare cu nr. 20241007, privind efectuarea lucrărilor de construcţie, la imobilul de locuit într-un nivel, cu demisol, aliniat cu faţada alungită la linia roşie a străzii, de pe s*****, casa, parte componentă a Nucleului Istoric al Chişinăului. Ca urmare, în urma deplasării la faţa locului, s-a stabilit că pe adresa sus menţionată, conform Registrului bunurilor imobile şi a numărului

cadastral nr. *****, în imobilul dat sunt înregistrate apartamentele nr. 8, 9 şi 10, proprietar fiind Surila Iurie *****. În urma inspectării, s-a constatat, că asupra imobilului s-a efectuat intervenţii de schimbare a geamurilor la peretele exterior a faţadei dinspre stradă şi anume: - demolarea şi schimbarea geamurilor cu carcas de lemn, în carcas de plastic; - intervenţie de demolare a peretelui de bază sub geamurile schimbate. De asemenea s-a stabilit, că lucrările de reparaţie s-au efectuat fără acte permisive avizate de Consiliului Naţional al Monumentelor Istorice (în continuare CNMI), luându-se în consideraţie faptul că casa este parte a Nucleului Istoric al municipiului Chişinău, cu amplasamentul cuprins între str. A. Mateevici - str. M. Viteazul - str. Zaikin - str. Albişoara - Cheiului - str. Ismail - bd. Ştefan cel Mare - Ciuflea, reprezentat prin trama stradală cu fondul construit, scuaruri şi monumente păstrate în site, monument de artă de importanţă naţională, înscris cu nr. 308 în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1531-XII, din 22.06.1993, totodată în baza Registrul monumentelor istorice de categorie locală (aprobat prin decizia Consiliul mun.Chişinău nr. 10/9 din 04.12.2014), la propunerea CNMI, imobilul dat a fost propus de a fi introdus în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat sub nr. 283, fondul construit al Chişinăului (f.d. 10);

- imagini foto (f.d. 11-16);

- registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (f.d. 17-18);

- Ordinul nr. 34 din 18.01.19, cu privire la actualizarea/completarea Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (f.d. 19);

- Ordinul nr. 146 din 17.02.2020, cu privire la actualizarea/completarea Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (f.d. 20);

- lista bunurilor imobile parte a fondului arhitectural din mun. Chişinău propuse pentru atribuirea statutului de monument istoric de categorie naţională (f.d. 21-22);

- extrasul din Registrul bunurilor imobile pentru efectuarea tranzacţiilor, potrivit căruia Surila Iurie *****, este proprietar al bunului imobil situat în *****, în temeiul contractului de vînzare-cumpărare nr. 3-4277 din 05.11.1997 (f.d. 23);

- extrasul din Registrul bunurilor imobile pentru efectuarea tranzacţiilor, potrivit căruia Surila Iurie *****, este proprietar al bunului imobil situat în *****, în temeiul contractului de vînzare-cumpărare nr. 1-101 din 13.05.2021 (f.d. 24);

- extrasul din Registrul bunurilor imobile pentru efectuarea tranzacţiilor, potrivit căruia Surila Iurie *****, este proprietar al bunului imobil situat în mun. Chişinău, *****, în temeiul contractului de vînzare-cumpărare nr. 1-236 din 26.09.2022 (f.d. 25);

- citaţii (f.d. 26, 27);

- aviz de recepţie (f.d. 28);

- solicitare expediată către IP „Agenţia Servicii Publice” (f.d. 29, 30);

- notificarea nr. 01-03/20539/2024 din 26.11.2024, emisă de Instituţia Publică Cadastrul Bunurilor Imobile, potrivit căreia Surila Iurie *****, este proprietar al bunului imobil situat în ***** (f.d. 31-32).

La caz, agentul constatator în procesul administrării probelor a dovedit intenţia făptuitorului de a comite fapta imputată, or probatoriul acumulat atestă intervenţiile efectuate asupra monumentului istoric, la cazul dedus judecăţii fiind prezente toate elementele componenţei de contravenţie.

Astfel, în urma examinării cauzei contravenţionale, instanţa de judecată a constatat că a fost comisă fapta contravenţională, iar persoana poate fi atrasă la răspundere contravenţională fiind vinovată de comiterea contravenţiei imputate.

La stabilirea pedepsei, instanţa de judecată ţine cont de prevederile art. 32 din Codul contravenţional, precum şi, de caracterul şi gradul prejudiciabil al contravenţiei, la fel, de caracteristica persoanei, constatând că, careva circumstanţe atenuante şi agravante în cadrul examinării cauzei contravenţionale instanţa de judecată nu a stabilit.

Referire la cele enunţate supra şi având în vedere că este dovedită pe deplin vinovăţia făptuitorului, consideră raţional ca acesteia să i se aplice o sancţiune în limitele prevăzute de lege pentru contravenţia comisă.

Totodată, instanţa reţine că, la aplicarea legii contravenţionale se ţine cont de caracterul şi de gradul prejudiciabil al contravenţiei săvârşite, de persoana vinovată şi de circumstanţele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea contravenţională şi care nu se identifică în prezenta cauză.

Pedeapsa contravenţională constituie o măsură de constrângere statală şi un mijloc de corectare şi de reeducare a făptuitorului, care se aplică de instanţele de judecată, în numele legii, persoanelor vinovate de săvârşirea contravenţiilor, şi impune lipsuri şi restricţii drepturilor lor.

Pedeapsa are ca scop restabilirea echităţii sociale, corectarea făptuitorului, precum şi prevenirea săvârşirii de noi fapte contravenţionale de către contravenienţi sau de alte persoane.

În lumina celor expuse, instanţa de judecată consideră că, aplicarea în privinţa cet. Surila Iurie ***** a sancţiunii contravenţionale în mărime de 500 (cinci sute) unităţi convenţionale.

Pentru aceste motive şi având în vedere prevederile articolelor, 462 şi 441 alin. (1) lit. b) din Codul contravenţional, instanţa de judecată

h o t ă r ă ş t e:

Surila Iurie ***** se recunoaşte vinovat de comiterea contravenţiei prevăzute de art. 74 alin. (1) Cod contravenţional şi în baza acestei *Legi*, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de amendă în mărime de ***500 (cinci sute) unităţi convenţionale, ceea ce constituie suma de 25 000 (douăzeci şi cinci mii) lei MD.***

Se aduce la cunoştinţa cet. Surila Iurie ***** că, în corespundere cu prevederile art. 34 alin. (3) din Codul contravenţional, este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plăteşte în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoştinţă a deciziei de aplicare a sancţiunii contravenţionale, în aşa fel, se va considera că sancţiunea amenzii a fost executată integral.

Hotărârea poate fi atacată cu recurs la Curtea de Apel Centru în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani.

Preşedintele şedinţei,
judecător Lilia Lupaşco

Copia corespunde originalului,
judecător Lilia Lupaşco